

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre		2 frt

Felölös szerkesztő:
BÁTHORY ENDRE.

Főmunkatársak:
DR. WOLKENBERG ALAJOS és LENGYEL JÓZSEF

A lap kiadója: A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címűre küldendők. (Deák-tér 29. sz.)

Hirdetések jutányos árban vételek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Pár szó vármegyénkről.

A hozzánk megküldött alispáni jelentésben — melyet lapunk más helyén ismertetünk — három körülmény ragadta meg különösen figyelmünket, melyek fontosságuknál fogva megérdemlik, hogy a nyilvánosság előtt megbeszélés tárgyává tegyünk s a megyénkbeli miseriákra felhívjuk a magas kormány figyelmét, melynek ilyen viszonyok között sinesen sürgősebb dolga, mint-hogy quotát emeljen, és a türrhetetlen adókulesesal a nép kezéből az utolsó falat kenyeret is kicsavarja.

Eltételezve a vármegyei közadóktól, a hol több mint 180 ezer forint hátralék mutatkozik, az egyes adók hátralékainak összege a f. év első évnegyedének végén a kimutatás szerint 1.023,239 frtot tesz ki. Ez a summa napnál fényesebben igazolja, hogy megyénk lakossága a terhek alatt roskadoz, s nem messze van az idő, midőn megüthetik a dobot a közbirtokosság felett. Ez a dobpergés már most is rémesen hangzik, mert egy félév alatt 26 ingatlan birtok lett elárverezve, s került a bevándorlott elemek kezébe.

Ezzel szemben legkevésbé sem nyugtat meg, sőt illuzóriusnak tűnik fel előttünk az alispánnak azon kijelentése, miszerint a hátralékoknak

főindoka az, hogy jobbra földmiveléssel foglalkozó vármegyénkben a nép adózó képessége csak a gazdasági termények betakarítása után, július és augusztus hónapban szokott előállni. Hiszen a harmadik évnegyed végén, tehát közvetlenül az adózóképesség korszaka után 769147 forint hátralékkal számol be az alispán, melynek kifizetésére az adózóképesség idejében sem volt képes a lakosság. Ez az összeg ma már több egy milliónál, a következő két évnegyed kiadásainak összege 923 ezer forintra megy, lesz tehát a követelés két millió forint, melyből a 3-ik évnegyedben, melybe július és augusztus hónapok is esnek, csak mintegy 500 ezer forint törlesztésre lehet számítani az előző évek mérlegéhez mérten.

És bizonyára megfeledezett az alispán azon körülményről, hogy az az adózóképesség előállhatott a régi világban, mikor termése is volt a gazdának és a megfelelő árfolyam tisztességes jövedelemhez juttatta. Ma azonban alig marad a betakarítás után annyija, melyből házi szükségleteit egy éven át fedezni tudja. Adózóképességről napjainkban beszélni is alig lehetséges.

A hátralék tehát évről évre növekedni fog, ha csak az utolsó módus vivendihez nem fordul a kormány, hogy szélnek ereszsze vagy-

nából a birtokost, mint a mult fél-évben is 26 esetben eselekedte.

Ezt bizonyára meg is fogja tenni! Mit bánja ő, ha a régi birtokosság kivész, mit törődik vele, kinek kezébe mennek át a földbirtokok, hiszen reá nézve kedvezőbb, ha mindenütt fizetőképesek egyének foglalják el a tért. Csakhogy aztán Magyarország nevéből ki lehet törülni azt a „magyar” jelzőt.

Mert, hogy az állapotok javuljanak, arra kilátás nincs. A helyett, hogy a nép jövedelemforrásainak fokozását törekednének elősegíteni, a helyett, hogy megvédelmeznék a gazdaosztály érdekeit és kisebb földadóval igyekeznének enyhíteni helyzetén, folyton sanyarubb időket teremtenek, s évről-évre nagyobb terheket raknak a közönség vállaira. Az a hat millió forint, a mit most Bánffy meg akar szavaztatni gárdájával az osztrák számára, mi az egy országnak!... Szót sem érdemel. Hadd busuljon, a kinek fizetni kell.

És nemsokára bekövetkezik az az idő, melyről az alispán a következőket mondja: „Kétségtelen, hogy a rohamosan szaporodó teendők miatt hova-tovább beáll annak szüksége, hogy az állami anyakönyvvezetés önálló kezekre, önálló hivatalra ruháztassék.” Ki fogja ezeket a költségeket fedezni?... A megye vagy

TÁRCZA.

Az árvaszék veszedelme.*)

Mi zaj riad? mi baj dühöng
A székház udvarán?
Hogy megszabad az elnök is,
Ülnök és árvagyám?
Ferenéz vezér, — ki elnök is,
Ugy néha délelőtt —
Írást betűz... nagy baj jele
Ország-világ előtt.
A szolgálhad száguld, rohan
Elő mindannyian!
Az árvaszék, — az árvaszék
Hajh! végveszélybe'n van.
És jöttek, kik bort soha,
Soha nem ittanak,
S kiknek életadó elem
A sötét tinta csak.
És jött Oli — a hosszu szár
Komor, bus füstöt ad,
S a vén Mihály görnyedve már
Az akta súly alatt.
És szól Ferenéz, a hős vezér,
Aján a hang remeg,

*) A nagy-károlyi ujonnan alakult Kölesey-kör első irodalmi terméke.

Azt képzeled, — már haldokol,
A hangja ugy nyekeg.
„Barátain! hős társaim!
A vég reánk szakadt.
Szívem beteg, majd meggyobbed
A végesapás alatt.
Oh jaj nekem, hogy helyemen
Nincs itt a hős Jenő!
Az küzdeni alispánnal
Nálam jobban: merő.
Oh jöjjetek! segítetek!
Árváknak vége van,
Segítsen most tanácsotok
Vagy minden hasztalan!
Ki támaszunk volt s gyámolunk
Péter!... Ő elveszett
Zokogjatok, mint sírok én
E veszteség felett!
Ki volt ő? hajh mit fessom én?
Hisz tudja mindenik
Nap és csillag, mi fényt csak ad
Estéig, — reggelig.
Ő olvasott, — örökre el;
S mi vele elveszünk.
Hisz ő volt itt — most érezem —
Lábunk, kezünk, eszünk!
Én azt hiszem, kell küzdeni
Hogy visszanyerjük őt!
Mert így marad csak hitelünk
Ország s megyénk előtt!
Én azt hiszem, — ez vélemény —
Elnök mást nem tehet, —

Keressük az igazságot,
Ha kell, felhők felett.
De még előbb — van közelébb
Hova fordulhatunk,
Ott a királyi szék, hova
Sírva borulhatunk.
Igy szólt Ferenéz, ki elnök is
S panasztát elnyögő,
S aztán búsan loroskadott
Diványra fal mögé.
A többi mind most összebuj,
Nehéz a gond nagyon,
Mert már az akta halmaza
Nyomhatja mind agyon.
Nincs Péterök, a közlegény
Ki, hogyha gyüle sok,
Hajgálta, mig restancia
Egyig el nem fogyott.
Im végre szól a hős Jenő:
— Legalább névroken —
„Tegyen az, a ki a vezér!
Nekem ugy sines jogom.
Lennék csak én elnök, vezér!
De mit törődjem én?
Mondjon le hát s az új elnök
Legyen kemény legény.
A többi mind bölintva int
S Ferenéz ur meg remeg,
A hacztól ő, a pihenő
Magában kezdje meg?
Körültéket, de ime mind
Mosolylyal ajakán ...

az állam? . . . Teljesen egyre megy. Tény, hogy a jegyzői kar nem bír a munkával, lehetetlenséget pedig kívánni nem lehet, s így az önálló hivatalokat szervezni kell. Ha csak egy nagyot nem fordul sarkában a világ s el nem seprí azon intézményt, mely újabb milliókat fenyeget elnyeléssel. Most nem vitatjuk, nem volt-e kedvezőbb, tekintettel a régi vezetőknek mind intelligenciájára, mind meghizhatóságukra az a rendszer, mely az országnak egy fillér kiadásába sem került, csak azt akartuk konstatálni, miszerint rövid pár esztendő kimutatta, hogy a számítás nem sikerült és kormányunk bölesége, mint rendszeren más esetekben, a hol egy szemernyi belátás kívántatik, itt is esütörtököt mondott.

Ez a két körülmény, vármegyénk lakosságának fokozatos anyagi pusztulása, s a kilátás egy czéltévesztett intézmény miatt fölmerülő újabb költségekre aggodalommal tölt el bennünket, mert matematikailag könnyű levonni a következtetést, hogy hova vezet a hirhedt liberális rendszer példátlan gazdálkodása.

Az alispáni jelentés továbbá a roskatag közigazgatási szervezet nyomoruságairól is eklatáns bizonyítást tesz. Az a hetvenkét fegyelmi ügy, mely köztisztviselő ellen folyamatba volt téve, arra mutat, hogy a hivatalnoki kar némely részében hiányzik a kellő érzék a kötelességtudás iránt, s nincs meg bennök a megbízhatóságnak ezen egyedüli feltétele. Igazat kell tehát adnunk azon többször hangoztatott kijelentésnek, mely vármegyénk viszonyait szomorú világításban tüntette fel, s a közállapotokat csaknem javíthatatlanoknak nyilvánította.

Ezzel szemben mi sulylyal sem bír előttünk azok védekezése, kik a tulterhelés kényelmes palástjába igyekeznek burkolni saját hanyag-

ságukat. Olyan apparatussal, mint aminővel a közhivatalok jelenben rendelkeznek, eleget lehet tenni a feladatnak, ha ott ül a tisztviselő íróasztala mellett és nem a kedvtelés követelményeinek kielégítésén fáradozik. Ha a jegyzői kar jobban van sujtva, mint a mennyi munkát erői megbírnak, azért a kormányt terheli a felelősség, a közvélemény ítélő széke előtt a közügyek elhanyagolására ez mentség nem lehet.

Mi levontuk magunknak a következtetést, melyről különben már régóta számtalanszor volt alkalmunk tapasztalás útján is meggyőződést szerezni, hogy közigazgatásunk rossz, s olyan kormányzó tehetségre van szükség, ki képességei és erélyénél fogva alkalmas legyen a megkívántó ellenőrzést gyakorolni, s szilárdan tudja megállani helyét a megye élén. Nehezen várjuk azért az üresedésben levő főispáni szék betöltését és kíváncsiak vagyunk, hogy a klikk vagy magán igények kielégítése nem fog-e győzni a közérdek felett.

Megyei közgyűlés.

△ Szürke felhők, zuhogó eső künn, lelkesedés és hazafias tűz benn a vármegye gyűléstermében, mintha a régi ellenzéki Szatmár feléledt volna ez ősi terem rozoga karzata alatt, mintha a falon függő pecsovisok és reformpártiak ideje virradt volna föl újra! . . . Oly bátor és a mi fő, nem helyi érdekektől sugallt ellenzéki beszédek régen hangzottak a Károlyiak megyei székházában.

Heves megye hírneves átiratát a kvóta ügyében valóságos lelkesedéssel tárgyalta a közgyűlés, magáévá tette czélzatát és kimondotta, hogy nemesak ellenzi a kvóta költségek arányának felemelését, hanem utasítja Szatmármegye képviselőit, hogy állást foglaljanak a kvóta szándékolt fölemelése ellen és választóik akaratát tartsák szemük előtt.

Szabó Antal esinosan elmondott higgadt és fölös szókat nem szaporító beszédé-

ben különösen azt emelte ki, hogy a kvóta kérdése nem a politika, hanem a megélhetés kérdése. Több terhet el nem bírnak viselni, ebben egyetért kormánypárti és ellenzéki egyaránt.

Luby Géza fulmináns beszéde Dantont juttatta eszünkbe. Némelyik paszszusa a demokratság esattanós szólásainak valóságos diszgyüjteménye vala. Így fanatizálhatta Kossuth Lajos is illis temporibus választóit, s mivel a szemléletes képek iránt nagy a fogékonyosság a magyar népben, czélt is ért vele. Luby is czélt ért kikanyarított mondásaival p. o. midőn a közös ügyet a fa tetejére felkuszó élősdi növényhez hasonlította, mely elszívja a fa élet-erejét, midőn a kvóta áraban a magyar szabadságharcz elnyomatásának költségét, a 13 aradi vértanu kötelének árát, Haynau vérdíjját és a Bach huszárok nyugdíjját kereste. Megtapsolták a heves pathossal elmondott szép beszédet, ámbár nekünk ott fenn a karzaton e lelkesedés láttára a Bánffy-adoma jutott eszünkbe, melyet a mult választáskor városszerte beszéltek.

A kvótaemelő miniszter a vasuti étközben csirkeczommbal bajlódott, midőn hirtelen oda fordul a kiséret egyik tagjához:

„Hát van-e Károlyi grófnak ellenjelöltje?” — „Van kegyelmes uram.” — „Kicsoda?” — „Kossuthista függetlenségi, kegyelmes uram.” — „Ezt szeretem” felelte állítólag a miniszter. Már hogy Károlyit szereti-e vagy a Kossuthistákat, arról nem ad felvilágosítást az adoma? Csakhogy valakit vagy valamit igen szeret a kegyelmes ur. Elhittük neki a választás után.

A Kossuth-párt most nagyon agitál országszerte a kvóta ellen. De tudhatnák a derék párt t. tagjai, hogy a kvóta egy másik dolognak ára, recompenzatiója, melyért annak idején a Wekerle kocsiját kifogó Kossuthisták igen lelkesedtek. A mennyire benne van tehát a kvótában az aradi vértanuk kötelének ára, olyan és annyi valószínűséggel benne van a kvótaemelésselben a radikális reformerezés ára is. Föltevés mind a kettő!

Ezt csak úgy magunkban gondoltuk, különben szintén tapsoltunk a 48-as zamatu

Propria Domini Az uradalom birtokai közt említették a szatmári hegyen két darab szőlő, mely hajdan az oltárigazgatóságáé volt, egyik Hencz Ferencz, másik Bona áldozárokének nevezetett.¹⁾

Ezekon kívül még más két szőlő említetik, melyek egykor az oltárigazgatóságáé voltak.

Kis Ferencz szatmári polgár is birt a hegyen egy szőlőt, melyet egy áldozár vett pénzért, és melyről azt mondja, hogy testvéri jogon bírja.

Volt három malom a Szamoson a hid mellett közel egymáshoz, melyek közül egy a városi lakosoké volt és a plébános föntartására jövedelmezett.

Emlit az urbárium néhány, a katonák és nemesek által javított házat, melyek közül egyet Huszár János bír, és azt állítja, hogy a császár ő felsége adományozta neki, melyet egykor a vetési nemesek a sz. Miklós templomában levő — szabók oltára igazgatósága részére vettek; a másikat Zabó Benedek erővel foglalván el, bírja, ez is ugyanazon szent Miklós templomához tartozott.

Himvárró Balázs is birt egy házat, mely a sz. Miklós templomáé volt, s melyről azt állítja, hogy őfelségétől nyerte ajándékban.

Most látja csak: a gondolat
Mindnél gonosz, kaján!
Csak egy komoly s már ajka szól
A vón, igaz Mihály —
Leélni nyugton napjait
Ninesen más czélja már:
„Ferencz vitéz, kiben az ész
Elnökké izmosult,
Ne vágyj esatát és harez zaját
S kétes nehéz borut.
Elérte azt, mi vágyaid
Betölti teljesen.
Mit ér a harez, mely végre is
Leverhet dicstelen,
Nagy volt igaz, mi köztünk ő,
Ős Péchnek Pétere.
De ép azért értelmének
Nyilott dicsőbb tere.
Megélhetünk még nélküle
Én ezt így gondolom!
S én kardomat, mig nem muszáj
Hüvelyben ott hagyom.”
Szólt, s indula s Ferencz vezért
Meghatja a beszéd,
S arezán a bék' derüje már
Kezdett terjedni szét.
De felriad bort nem ivó
Gózánk, a hős vitéz:
„Ez gyávaság, székünk hira
Ekként homályba vész!
Ébredj Ferencz; im itt a percz
Mely nagygyá is tehet.

Budára fel! csak így lehet
Állnod Jenők felett!
S mint a vihar, az eskü száll,
Budára menjenek,
Hogy Péter ur tolla, esze
Fényüket mentse meg.
Mулnak napok, mulnak hetek
Se hang, se hir . . . tán elveszett
Az utban mindenik.
S az arva itt — nines semmi baj,
Nines semmi jaj — panasz.
A nyár után eljött az ősz
S majd d tél és tavasz.
Lassan a nép örömré kél,
Az árvaszék sehol,
S az özvegyek, árvák szívéen
A béke s üdv honol.
Vége.

Adatok.

egyházmegyénk történetéhez.

— Három közlemény. —

III.

Oppidum Zathmár. Egész telkes jobbágy 7, féltelkes 30, harmadtelkes 12, negyedtélkes 37. *Suburbium oppidi Zathmár* (külváros vagy Váralja.) Egész telkes 13, féltelkes 16, harmadtelkes 5, negyedtélkes 25.

¹⁾ 458. lap.

dikezióknak, ámbátor szomszédunk Schvarezhoff Náthán és fia pisszegni próbáltak vala. Jékoy Zsigmond szintén a kvóta ellen beszélt.

Kovács Jenő sem ellenezte Heves megye átiratának pártolását, de ellenére volt a megyei képviselők levélbeli utasításának, mint a mely eljárás ellenkezik a parlamentarizmussal. Ilyen véleményen volt Domahidy István is. A most említett három szónok beszéde politikai okosságával és mérsekültségével rokonszenvesen hatott.

A közgyűlés többi tárgya, hogy a 160,000 frt. költséget drágábban kapja most a megye, a díjnokok díjazását újra kérelmezni fogja az államtól, a költségvetés deficitje 5238 frt., nem 7245 frt., hogy a pénztári költségvetés késedelme miatt senkit sem érhet a mulasztás vádja (no, no!), hogy a vicinális utak gondozására 4 frt. 75 kr. kilométer átlagot szavaztak meg kisebb jelentőségűek és nem igen tűzelték a tagokat a felszólalásra. Szomszédunk azt jegyezte meg epésen: „A beszédh (beszéd-düh) kiadta mérgét a kvótánál!”

Végül megválasztották Hosvay Gusztávot és Damokos Ferenczet szolgabíráknak, Pécsi Pétert és Mangu Bélát előléptették a jegyzőségben, Kozma Gerőt pedig ötödrangu jegyzőnek választották.

Helyi hírek.

— **Püspök ur Ő Méltósága** levélben üdvözölte Schlauch kardinálist aranymiséje alkalmából, kitől a következő levél érkezett: „Méltóságos és Főtisztelendő Megyes Püspök Ur! A szatmári egyházmegyéhez, melynek 14 éven át voltam püspöke, a szeretet különösebb köteléke fűz örökre, s azért Méltóságodnak a saját és egyházmegyéje nevében a jó Isten áldó kegyelméből elért aranymisém alkalmából kifejezett, szíves üdvözlete különös örömmre szolgál. Fogadja érette Méltóságod halás köszönetemet, melynek őszinte nyilvánítása mellett ájtatos imáiba s testvéri érzelmeibe ajánlottan kiváló tisztelettel maradok Nagyváradon, 1897. május hó 7-én Méltóságodnak szerető testvére Krisz-

Emliti Zeleméry Miklóst, ki két *parochialis ház helyen* és több üres telken építtetett magának egy házat.

Tenffenbach Izsák kapitány ur is említettik mint azon ház tulajdonosa, melyet Tenffenbach Kristóf építtetett a *a szücsök oltár-igazgatósága helyén*.

Két kaszállót is birt ez az Izsák ur — deolyat, melyek egyike a *szücsök oltár-igazgatóságáé*, a másik pedig a külvárosban levő *Szent-Lélek templomáé* volt hajdan.

Ugyanazon templomhoz tartozott valami elhagyott hely — szántóföldekkel.

Voltak némely kaszállók is az *oltárok igazgatóságaihoz tartozók*.

A szatmári jobbágyok által adott dézmából negyedrészt járt a plébánosoknak; míg más helyeken ez egyes számban mondatik, itt többes számban fordul elő a szó: *plebanis*, miből azt következtetem, hogy abban az időben mind a bel-, mind a külvárosban külön plébánia és templom volt.

Németi *Oppidum*. Egésztelkes jobbágy 87, féltelkes 54, szabad halász 5, szegény,

tusban Dr. Schlauch Lőrincz s. k. bibornok, váradai püspök.

— **A sz. kereszt feltalálása** ünnepén szokásos processió mult vasárnap lett megtartva Püspök Ő méltósága, a tanuló ifjuság és nagyszámu hívők részvételével. A processió alkalmából, melynek gyönyörű idő kedvezett, az ünnepi sz. beszédet P. Tamás, jézustársasági atya mondotta.

— **Városi közgyűlés.** Május 10-én városi közgyűlés volt, mely jó félórát tartott. A közgyűlésnek a polgármesteri jelentésen kívül csak két tárgya volt! Közigazgatási végrehajtónak Vásárhelyi Miklós lett megválasztva 14 szavazattal Szász Lajos 12 és Mónus József 13 szavazatával szemben. 2. A színház telkén villamvilágítási áramgyűjtő (accumulator) telep építésével a Scheff-teli és Reiter cég bizatott meg, mely az előirányzott 5800 korona összegből 749 koronát engedett le, tehát a legolcsóbb ajánlatot tette. A polgármesteri jelentésből örömmel értesültünk, hogy a Neuschloss ezéggel a hegyi vasut kiépítése ügyében a tárgyalások előre haladtak, hogy a fehérgyarmati vasut építése már megkezdődött, hogy a körtöltést a Szamos balpartján a jövő hónapban kezdik építeni, s hogy a honvéd zenekar idehozatala érdekében egy vegyes bizottság tárgyalásokat folytat. Végül meleg hangon emlékezett meg a polgármester Schlauch Lőrincz biborospüspöknek, Szatmár város diszpolgárának 50 éves jubileumáról, a városi küldöttség tisztelgéséről, s válaszul kapott ama szavakról, melyek szerint a biboros főpap „szíve ma is Szatmáron van.”

— **A párisi nagy katasztrófa** alkalmával elégettek lelki üdvéért püspök ur Ő méltósága f. hó 15-én szombaton d. e. 9 órakor ünnepélyes gyászmisét fog végezni a székesegyházban.

— **Kinevezés.** Kölessey János, halmi kir. járásbíró Ő felsége törvényszékünkhöz bíróvá nevezte ki.

— **Szatmár kerületi szolgabíró**nak br. Vécesey Miklós helyére Szombathy Ödön erdői szolgabíró lett városunkba áthelyezve.

— **A kir. kath. főgymnasiumban** a VIII. o. tanulók osztályvizsgálatai pénteken érnek véget. Az érettségi írásbeli vizsgálatok jövő

őzvegy, zsellér 30, elhagyott ház 18. Az uradalom birtokában volt két malom, melyek egykor a sz. Dénes zárdájáé voltak, volt egy sziget is mely a sz. Jakab oltára igazgatóságához tartozott, az előtt gyümölcsfákkal bővelkedett, de most kietlen.

Egy lanka is említettik mely a sz. Dénes zárdájé volt (Pomarium) de Tenffenbach ur elfoglalta és ő birja.

Két nagy kaszálló, egyik *Piros-beregh* nevű, másik a hid előtt terült el, mely a lakosoké volt, de Tenffenbach elfoglalta cum maximo incolarum damno, mondja az urbárium.

Tizedet Némethi azonképen adott, mint Szatmár.

Szöllőjük nem volt. „*Vineas nullas habent*.” Mindkét város elsőrendű birói és polgárai hit alatt vallják, hogy a Báthoryak idejében rendes évi adót nem fizettek, hanem taksát mind két város részéről évenként néha 200, olykor 350 frtot. adtak és fizettek és nem többet. — *Elias Schmoll m. p.*

Eddig van a szatmári urbárium.

Ilyen urbáriumok azon időben többször készültek; mert ebben hivatkozás történik

hétfőn kezdődnek és tartanak jövő péntekig bezárólag.

— **Az alispáni jelentés** a mult év utolsó és a f. év első évnegyedéről behatóan foglalkozik a vármegye közállapotaival. Jelenti a volt főispán Simontsits Béla kinevezetését miniszteri tanácsossá, ennek következtében a főispáni szék ma is üresedésben van. Kiemeli a vármegye nagy fia, Kölessey Ferenc emlékének állított szobor leleplezését, mely ápril 4-én történt Nagy Károlyban, s a vármegye életében társadalmi téren a legnevezetesebb esemény. A közegészségügyet a befolyt 7 hó alatt kedvezőnek mondja a jelentés, elhalt összesen 4793 egyén. Járványos betegségek uralkodtak, de többnyire csak szórványosan. A köztisztaság kielégítő. Az állat egészségügy kedvezőten volt, mert a sertésvész, száj és körömfájás nagy mérvben pusztított. Az adóügy szánandó állapotokról tesz bizonyosságot, kitűnik, hogy az óriási terhekkal nem tud megküzdeni a lakosság. A mult év harmadik évnegyedének végén maradt hátralékok, a 96-ik év IV. és a 97-ik év I. negyedére eső kirovások összege 1,651,872 frt. 92 kr. Erre a két évnegyedben befizettetett 472,851 frt. 29 kr., maradt hátralék 1023239 frt. 34 kr. a kimutatás szerint, itt azonban hibának kell lenni, mert ha a befizetett összeget a tartozásból levonjuk, más maradékot kapunk. Történt 59 esetben ingóságok, 26 esetben ingatlanok árverése. A tanügy terén haladás mutatkozik, szerveztetett a mult évben 17 állami népiskola többnyire két tanerővel, de a jövő évben a népesedés miatt 4—5 helyen a harmadik tanítói állás is rendszerezett. Több községben községi, 4-ben állami kiseddóvoda rendeltetett el. Az ismétlő iskolák gazdasági irányuakká alakították át, e célból a néptanítók számára tanfolyam nyitattott, s a kiképzettek számára nyához képest fognak a gazd. ismétlő iskolák megnyitani. A tanítói fizetések kiegészítése jó részt be van fejezve, a korpótlék a jövő évben esedékessé válik. A közbiztonság kielégítő volt. Beszámol a jelentés a képviselőválasztásoknak — mindnyájunk előtt ismeretes eredményével, kimutatja hogy a mult évi összeírás szerint a megye 8 választókerületében 23961 szavazó polgár volt. Jelentést tesz az ujonevzés érdekében kia-

előbbi években írott urbáriumra ott, hol az adófizetés körül némi változás történt, például hol az előtt szent György és szent Mihály napkor, tehát két ízben fizettek, most évenként csak egyszer szolgáltatják be az adót, így Békénél és Dobránál említettik a Medvés Ferenc által írt előbbi urbárium.

Miután ezen igen becses történeti forrást a „Heti Szemle” tisztelt olvasóival megismerttettem, nem találok szükségesnek, a ft. plébános urak becses figyelmét a plébániájukat érdeklő adatokra fölhívni; mivel meg vagyok győződve, hogy azokat úgy is értékesíteni fogják.

Egy második közleményben még „Ecsed vára tartományainak I. Rákóczy György fejedelem számára 1648-ban készült urbéri összeírását óhajtanám megismertetni, mely ugyan 119 évvel később készült de azért ez is sok érdekes adatot szolgáltat egyházmegyénk történetéhez.

Brázay János.

dott miniszteri rendeletekről, hogy a Szatmárt működő állandó vegyes felülvizsgáló bizottság polgári elnökül Szuhányi Ödön szatmári, helyettes elnökül Szeőke Kálmán udvari lakos lett megbízva. A közutak sokat szenvednek az esőzések miatt, de kijavításuk mindenütt folyamatban van, a vármegyei székház kibővítési munkálatai szintén előre haladtak. Köztisztviselő ellen 72 esetben tettett fegyelmi eljárás folyamatba, melyek részben befejezést nyertek. A vármegyei pénztárak és az árvapénztár minden hónapban küldöttség közbejöttével váratlanul megvizsgáltattak, és mindanyiszor rendben voltak. Az állami anyakönyvvezetésről jelenti, hogy a körjegyzőknek folyton szaporodó teendői miatt hova tovább szükségessé válik, hogy az anyakönyvvezetés önálló kezekre bízassék. Beterjeszti a városok és községek számadásait, jelentést tesz az ügyforgalomról, az erdők állapotáról és a vármegyei közadókról.

— **Meghívó.** A szatmári katolikus leányegyesület, tiz éves fennállásának emlékére, szent József védszentjének ünnepe alkalmából 1897. évi május hó 16-án a szatmárnémeti társaskör üvegtermében társasvacsorát rendez. A vacsora kezdete 7 és fél órákor. Egy teríték ára 1 frt. Előjegyzések a társasvacsorára Botos Gyula ur üzletében és a Pázmány-Sajtóban tehetők. Az ünnepről a rendezők a következő programot adták ki: Reggel 10 órákor gyülekezés az egyesület helyiségében. 1/2 11 órákor sz. mise az irgalmas nővérek templomában, hol Bodnár Gáspár elnök misézik, Ekkor Lajos pedig a szent beszédet tartja. Délután 2 órákor az egyesületi tekepálya megnyitása díjkuqlizással. Első díj: 10 korona, második díj: egy ezüst óralánc, harmadik díj: egy élő bárány, negyedik díj: egy tajték szivarszipka, ötödik díj: egy esőernyő. Este 7 és 1/2 órákor társasvacsora a polgári társaskörben, melyre a meghívottak, illetve családjaik is szívesen látatnak, hogy annak végeztével tánczra perülhessen a fiatalság.

— **A szatmári irgalmas nénék** anyakösterében levő összes nőképző-intézetek kebelében létesített „Mária önképzőkör” május hó 16-án d. u. 3 órákor díszgyűlést tart. Tárgysorozat 1. „Elnöki megnyitó,” tartja: Szaietz Emma, polg. isk. tan. képz. int. III. éves növendék. 2. „Jegyzői jelentés,” felolvassa: Lenhart Klára, elem. isk. tan. képz. int. IV. éves növendék. 3. „Zrinyi lantja,” Bartalus Istvántól, zongorázza: Orsovsky Mária elem. isk. tan. képz. int. III. éves növendék. 4. „Májusi emlékvirágok,” Kalocsai Alántól, szavalja: Fuhmann Mária, óvónő képz. int. II. éves növendék. 5. „Ave Mária,” Lambilotte-tól, három szólamra éneklük: a kör tagjai. 6. „Művelődési viszonyaink Mátyás korában,” értekezés, írta: Vozári Erzsébet elem. isk. tan. képz. int. IV. éves növendék; felolvassa: Kovács Kornélia elem. isk. tan. képz. int. IV. éves növendék. 7. „A szüret,” cantate John Hinross-tól, éneklük: a kör tagjai; zongorán kíséri: Jékly Irén, elem. isk. tan. képz. int. III. éves növendék. 8. „Ezer év után,” melodráma Pósa Lajostól, szavalja: Dittlich Ilona, elem. isk. tan. képz. int. IV. éves növendék; zongorán kíséri: Fail Ilona, elem. isk. tan. képz. int. IV. éves növendék. 9. „Boldog ifju kor,” Simkó Endrétől, három szólamra éneklük: a kör tagjai; zongorán kíséri: Jékly Irén elem. isk. tan. képz. int. III. éves növendék. 10. „Fackeltanz” Meyerbeer-től, négy kézre zongorázzák: Szlafkofszy Izabella, polg. isk. tan. képz. int. II. éves növendék és Vodicska Mária, elem. isk. tan. képz. int. III. éves növendék. 11. „Elnöki végszó,” tartja: Szaietz Emma, polg. isk. tan. képz. int. III. éves növendék.

— **Magyar daltársulat** érkezett városunkba, mely f. hó 15-én kezdi meg működését a Károlyi-házban. — Figyelemre és elismerésre méltó, hogy a Károlyi ház tulaj-

donosa rendőrségünknel azon nyilatkozatot tette, hogy csakis magyar darabokat és olyan előadásokat enged meg, melyeket városunk intelligens és művelt hölgyközönsége is meghallgathat.

Kinevezés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy ő felsége dr. Udvarhelyi Dezsőt, a debreczeni kir. táblához beosztott jegyzőt, a derecskei járásbíróvá albiróvá nevezte ki.

— **A képviselőválasztók** 1898-iki névjegyzékének kiigazítására a központi választmány Antal Kristóf, Kőrösmezey Antal és Litteczki Endre tagokból álló bizottságot küldötte ki, mely működésével június 10-ig tartozik beszámolni. Ennek alapján fogja a választmány a névjegyzékeket összeállítani. Érdekes a dologban csak az, hogy az ilyen munkálat teljesítésére ellenzéki férfiu nem kaphat missiót.

— **Népesedik** a város, de abban ugyan nem sok az öröm. Az utóbbi 4 év alatt beköltözött családok, illetve magánosok száma a statisztikai kimutatás szerint 117-re megy. Ebből 71 zsidó, 46 más vallású.

— **A műgyalogjárók** készítése ugy látszik erősen próbára teszi a háztulajdonosok ereszényét, akik akarva, nem akarva kénytelenek a saját telkeik előtt aszfalt burkolaton sétálni. Erre mutat azon körülmény, hogy a május 2-ra összehívott versenytárgyaláson az érdekeltek legnagyobb része nem vett részt, akik pedig jelen voltak, tiltakozó szavukat felemelték a merénylet ellen. Ennek dacára kimondatott az aszfalt járó készítése, mert hiszen a jóváhagyott közgyűlési határozat mindenkit egyformán kötelez. Mi nem vagyunk a műjárók ellenségei, melyek ugy szépszerűt, mint kényelmi szempontból csak előnyére vannak a városnak, de arra még is figyelni kellene, hogy esekély forgalmu és lakatlan utcákon, ahol egy-két telkes gazda kénytelen az egész utecasor burkolási költségeit viselni, hagyják jobb időre az ilyen munkálatot.

— **Érdekes leletre** bukkantak a Papolczy-féle ház lebontása alkalmával, melyet a laikus szakértők a 48-as idők maradványának tulajdonítanak. Három puská, három pisztoly, és két kard került ki a téglá és malter-sírból, melyek most a Kölesey-museumban foglalják el megillető helyüket. Egy gerendán ez a felírás volt: Ns és Nzts Biró András N. Szegedi Erzsébet építették 1794.

Új háztulajdonos. Kárpi Dániel Zrinyi-utcában levő házáat megvette Klein Ignátz németi lakos 3500 frt vételárért.

— **A Társaskör** közgyűlése az építkezés végrehajtását a bemutatott terv szerint kimondotta, a költségek maximumát 25 ezer forintban állapította meg. A pénzt betáblázás mellett a helybeli pénzintézetek fogják adni.

— **Nyilvános nyugtató.** (XI.) A szatmári kir. kath. tanítóképző intézetben felállítandó Szent-Imre-szoborra a következő kegyes adományokat vettük:

1.) A szatmár-ugocsa megyei tanító egyesülettől	10 frtot
2.) Dr. Perls Armin, pécsi főrab-bitól	1 „
3.) Id. Demidor Ignácztól	1 „
4.) Jankovics János igazgatótól	1 „
5.) Jankovics Jánosné urnőtől	1 „
Összesen: 14 „!	

Főösszeg: 162 frt. 20 kr. és 1 drb 20 francos arany. — Hálás köszönetet mondunk a kegyes adakozóknak.

Szatmárt, 1897. május 11.

Steinberger Ferenc,
ten. kép. igazgató.

— **Választmányi** ülést tartott a szatmár-ugocsa megyei néptanító egyesület f. hó 5-én. Zavaczki István elhunytát jegyzőkönyvileg megörökítették. A pályamunkák közül a

„Fiaim csak énekeljétek!” s „Ki a szabadba.” „Ki a természet szabad ölébe” jellegével bírók találtattak jutalomraméltóknak. A nagygyűlés napja június 3-ra lett kitűzve. Steinberger Ferenc dr. elfoglaltsága miatt lemondott az elnöki tisztségről.

— **Chorin Ferenc,** városunk képviselője, ki a srjtóreform ügyében az előadói tisztelet viselte, éles ellentétbe jött a miniszterrel, minek következtében — mint hírlik — kilép a kormánypártból és pártunkiváli lesz. Chorin ellen összeférhetlenségi esetet jelentettek be, mivel elnöke és részvényese a kassa-somodi kőszénbánya részvénytársaságnak és a máramarosi sóbánya vasutaknak.

— **Tisztelt olvasóink** b. figyelmét fölhívjuk Markovits Lajos ur újonnan megnyílt ékszer üzletének lapunkban megjelent hirdetésére. Az üzlet igen esinosan és dus választéku raktárral van berendezve. Érdemes megnézni . . .

— **Hirdetmény.** A folyó évre kivetett I. II-od és IV-ed osztályu kereseti adó, valamint a tőkekamat adó kivetési lajstromok f. évi május 12-étől 19-ig a városi adóhivatal helyiségében a hivatalos órák alatt nyilvános közszemlére tételnek ki; miről a t. adóköteleseket oly felhívással értesitem, hogy a.) azon adózók, kik az illető kivetési lajstromban tárgyalt adónemmel már a múlt évben meg róva voltak, azok a lajstrom kitételének napját követő 15 nap alatt b.) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovattak meg, azok adó tartozásuknak az adó könyveskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt felszólamlásukat a törvényhatóság közgazgatási bizottságához ezimezve a polgármesteri hivatalnál beadhatják. Szatmárt, 1897. május 5-én. Novák Lajos főszámvevő.

— **Kirándulás Stockholmba.** Az államvasutak menetjegyirodája, mint értesülünk, a nyáron többrendbeli kirándulást rendez Stockholmba, az ottani kiállítás megtekintésére. A rendkívül érdekesnek ígérkező program legközelebb sajtó alá kerül. Az utazás külön vonattal történik Berlinek át, a honnét a társaság az új Sasswitz — Trelleborgi (négy órai hajóut) utirányt veszi igénybe. Sasswitz és Trelleborg között rendkívül elegáns hajók közlekednek.

— **Skarda Vilmosnak** mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk t. olvasóinknak, különösen a ft. papságnak szives figyelmét. Tapasztalat szerint nevezett czég igen finom ruhákat, pompás kiállításban szállít.

V i d é k.

Nagy-Károly május. 10.

Központi tunyaság. A centralizáció átka, a központi lustálkodás sehol sem mutatkozik oly kirívóan mint a megyék igazgatásánál. Szatmármegyének feléve, hogy ninesen főispánja. Ez idő óta tömegesen érkeznek a hivatalos levelek és elintéznivalók, de főispán nemlétében felbontatlanul visszamennek. Mégis a központ elintézettnek veszi az ügyeket és sürgető, pótló leiratokkal zaklatja a nemlétező főispáni hivatalt s alattas közegeit. A központi lustálkodást más téren is szenvedti a magyar társadalom (tanügyi, egyházpolitikai, rendi városi stb. ügyek), mivelhogy a mindent elintézni, mindenhez érteni akaró centralizáció mindenütt egyforma.

A megvadult bicikli. Gugás Lojzának az a jó tulajdonsága, hogy mindig a kor színvonalán szeret leledzeni. Mióta a spiritizismus jött divatba, Lojzi a legkitünőbb medium, és mióta a biciklit felkapták, ő iziben felkapott a biciklire. Orvosai és szellemei azt szuggerálták neki, nagy poczakját csupán s biciklizés szportja bírja lelohasztani. Három bicikli összetörött alatta, végre nagy kerekű, vágató s rohanó Columbia-biciklit hozott. És ezen történt vele minap este bolt és kapuzárás után a furesa eset, hogy a biciklijé elragadta. Nem birt vele, nem bírta megállítani, míg a tűzoltók el nem fogták a genesi határban.

A főgymnasium érettségi vizsgálatnak írásbeli része május 17—21., szóbeli június 10—13-án lesz. Az utóbbin Kisfaludy A. Béla egyetemi tanár, mint kormánybiztos fog elnökölni.

A nagykarolyi tűzvész évfordulója. Május 6-án 10 esztendeje volt a nagy tűz, mely a város egyharmadrészét elhamvasztotta. A róm. kath. templomban ez alkalomból istentisztelet tartott. Ugyanez alkalomból fölemlítjük, hogy a tűzoltók a kath. templom tornyát ez idő óta használják őrtanyának. Ideje volna már, hogy onnan lekerüljenek s egy arra külön építendő őrhelyt kapjanak, mert sok izetlenség fordul ott elő, mi nemcsak a kath. hiveknek visszatetsző.

A nagykarolyi dalkör komikus estéjét elég szép számmal látogatták. A vartyogi dalkör-versenyt adták elő, hol Demidör, Lellinger urak ismert szép hagján kívül különösen Czimbolyinyecz Agenor kellemes bariton hangja keltett feltűnést.

Mikota határában levő s most már elég kényelmesen berendezett gyógyfürdő, mely köszvényben szenvedőknek ajánlatik, f. hó 10-én lett megnyitva, mely időtől kezdve meleg és hideg kádfürdők, valamint jó ételek, italok és bútorozott szobák kaphatók.

Gilvács az óvónők eddigi havi fizetése 18 frt. volt, melyből azonban a dajkát is ő volt köteles fogadni. A jó gilvácsiak azonban, mint értesülünk, szerfelett nagy summának tartották ezt az összeget, mert pályázatot hirdettek, hogy nem volna-e hajlandó valaki olcsóbb ajánlatra. Fáradozásuk nem is veszett kárba, mert csakugyan jelentkezett két pályázó, kik aztán utasítva lettek, hogy zárt ajánlataikat írásba foglalva terjesszék a kupaktanács elé. Szegény leányok!.. Gilvács azonban azzal nem törődik, valamint közömbös lehet rá nézve az is, hogy mily hirhedt névre tett szert országsherte a nevelés ügyében hozott áldozatkészéggel, mely a basibozukoknak bizony még becsületükre válnék, de minthogy Gilvács földrajzi fekvésénél fogva Magyarországra esik, szegényfolt gyanánt fog szerepelni a térképeken, melyekről becses nevét jobb is volna kifelejteni.

Külföld.

Párisban nagy szerencsétlenség történt május 4-én. Egy jótékony célra épített áru-bazár, melyben mint elárúsítók mágnásnők és apácák szerepeltek, kigyuladt s a könnyű faépítmény, melynek belsejét gyulékony kárpitok díszíték, néhány pillanat alatt teljesen lángokban állott. A tűz kiütésekor mintegy ezerkétszázan voltak a bazárban, legnagyobb részt főranguak, a párisi nunciús is, ki áldást adni jött a jelenvoltagekra, csak egy fél órával előbb hagyta el az épületet. Dacára a nyugodtabb figyelmzetetésének, rettenetes félelem fogta el a benlevőket, kik

aztán rendetlenül és nagy tömegekben ke-resték a kijárást, melyek nagy gondatlanság-csekély számmal voltak. Sokakat már az első pillanatban elszédített a retentő forráság és füst, másokat a tűz úgy körül-fogott, hogy menekülésre gondolniok sem lehetett. Egy negyedrészre járt szerencsétlenül azoknak, kik benn voltak a bazárban Vasárnap délig 146 halálesetet állapítottak meg a szerencsétlenség színhelyén. 116 halottat fel lehetett ismerni, hatnál a felismerés teljes képtelenség, 24 embernek pedig nyoma sincs, ezek t. i. porrá égtek. Még nagyobb azon szerencsétlenek száma, kik súlyos égési és zuzódási sebeket szenvedtek s vagy még kinlódnak vagy már belehaltak sebeikbe. Egész Páris és egész Franciaországot mélyen sujtotta a borzasztó katasztrófa, mely e század nagy szerencsétlenségei között ritkítja párját. Mindenütt gyászmiséket tartanak a szerencsétlenekért s úgy ezeknek hozzátartozóihoz, kik mindnyájan főranguak, mint Faure elnökhez özönnel érkeznek az egész világról a részvétsürgönyök. A halottak között van Zsófia, alanszoni herezegnő is, Erzsébet királyasszony nőtestvére, kit fogorvosa ismert fel fogairól és az állkapocsnak alkatáról. Tehát a mi uralkodó családunkat is mély-séges gyászba borítá a párisi megrendítő eset. Az alanszoni herezegnő, ki Lajos Fülöp, Franciaország királyának második fia, neje halál-hire nagyon megrendítette; a bold. hercegaszszonynak fia vigasztalhatatlan, az aumalei hercege, sógora a szerencsétlenül járt herezegnőnek, a hir vételére szörnyet halt. A herezegnő holttestét egy időre a párisi Sz. Fülöp templom domokosrendi kolostorában helyezték el, innen valószínűleg Dreuxba viszik, a család sirboltba.

Kneipp egészsége. A világhírű wörishofeni plebánosnak Kneippnak egészségi állapotáról az utóbbi időben legellentmondóbb hírek jártak be a lapokat. Amerikában már holthírét terjesztették, a francia lapok szerint a kérdezősködésekre Wörishofenből nem adnak választ. Wörishofeni jelentés szerint mindez nem felel meg a maga valóságának. Kneipp plebános még beteg ugyan, de inkább csak gyenge s a javulás tartós. A napokban, mikor beteget épen dr. Baumgarten felolvasásáról jöttek haza, az új leányiskola egyik ablakából a következő szavakat intézte hozzájuk: „A mostani meleg jó hatással van reám. Napról napra javul állapotom, de minden (fölfelé mutat) onnan felülről, az ember sorsának intőzőjétől függ. Bonne kell biznunk, mert ő határozza meg s intézi az embernek sorsát. Rómából a Szentatya áldását küldte nekem, szegény falusi plebánosnak. Ő imádkozni fog érettem, hogy hivatásomnak a betegek gyógyításában s megmentésében még sokáig megfelelhessenek. A Szentatya bizalmának ez a bizonyítéka nagyon megható és megerősített. Legyetek ti is bizalommal irántam s tartsátok meg rendeleteimet, melyeket a betegágyból adtam s más által közöltem veletek, hogy lássátok és érezzétek, mennyire szívesen hordozom a ti jóléteket s hogy folyton gondolok reátok. Ha Isten úgy akarja, csakhamar közöttetek leszek ismét. Reátok gondolok mindig úgy a rendelő órán, mint az előadások alatt. Persze úgy lármázni, már nem igen fogok tudni, mint eddig. Reméljük a legjobbat. Imádkozzatok érettem! „Az ember élete — mint Kneipp maga mondotta — Isten kezében van, de emberi számítás szerint katasztrófától nem kell tartani, minden eshetőségről gondoskodott azonban a plebános, hogy Wö-

rishofen az maradjon mindig, ami most. Üdülésének idejére is minden tekintetben gondoskodott helyettesítéséről. A prior, Reile s a két orvos teljes odaadással fáradoznak, hogy a mester betegsége által előidézett ür betöltessék.

Közgazdaság. Háztartás.

A triesti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) f. évi április hó 12-én tartott 65-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1896. évi mérlegek. Az előttünk fekvő igen terjedelmes zárszámadás 60 oldalra terjed és mint minden évben úgy az idén is számos rendkívül érdekes statisztikai adatokat tartalmaz. Ezen jelentésből látjuk, hogy a központi igazgatóság a napirend előtt szomorú kötesességek felelt meg, midőn elhunyt, felejtetlen, érdeműs magyarországi képviselőjéről **Rott Józsefről** következőképen emlékezett meg kegyeletteljesen: „**Rott József** budapesti képviselőségünk főnöke. legelőkelőbb munkatársunk, ki kora ifjúsága óta felülmulhatlan buzgalommal szentelte teljes tevékenységét és szellemének kiváló adományait a társaság érdekeinek, a mult év végén súlyos betegségnek esett áldozatul. **Rott József**, elhunyt kartársunk emlékét mindig tiszteltetben fogjuk tartani és Önök bizonyosan csatlakoznak mély gyászunkhoz és ennek ünnepies kifejezést is fognak adni.

Az évi jelentésből látjuk, hogy az életbiztosítási osztály díjtartaléka 1896. évi december 31-én 3,682.783 frt. 61 krral 48,914.760 frt. 37 krra emelkedett. Az ugyanakkor érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 189,549.380 frt 95 krt tetek ki, míg az év folyamán bevett díjak 7,887,184 frt. 57 krra rugtak.

A tűz és szállítmány-biztosítási ágakban a díj- és illeték-bevétel 11,660.231 frt. 19 krr. volt; miből 4,694.768 frt. 19 krr. viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy e tiszta díj-bevétel 6,985,463 frt. rugott, mely összegből 3,315,061 frt. 39 krr. mint díjtartalék minden tehertől mentem, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedessé váló díjkötelezvények összege 31,896.255 frt 27 krra emelkedett.

Károkkért a társaság 1896-ban 9,890.288 frt. 74 krt folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 291,247.887 frt. 35 krry. igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből **házánkra 54,452.856 frt. 37 krr.** esik, mely összeget a társaság **166.000 káresetben** fizetett ki.

A nyereségtartalékok közül, melyek összesen **6,554.104 frt. 64 krra** rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti **nyereségtartalék**, mely 2,625.000 frt. tesz ki, az **értékpapírok árfolyamingadozása** és fedezetére alakított tartalék, mely dacára annak, hogy e célra egy **500.000 frtos külön tartalék** áll fenn, az évi nyereségből kihalított 280.000 frttal **3,849.104 frt. 64 krra** emeltetett fel és továbbá a 80.000 frtra rugó **kétes követelések tartaléka**. — Ezekon kívül fennáll még egy **120.000 frtot** kitevő **külön alap**, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges esőkkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 61,051.211 frt. 83 krról 66,174.010 frt. 30 krra emelkedtek. Ezen értékekből **több mint 18 millió magyar értékekre esik.**

Ezen alkalommal felemlitendőnek tartjuk, hogy a **cs. és kir. felsőes uralkodó család magán és alapítványi uradalmainak** Magyar-, Cseh- és Morvaországban levő összes épületei, leltári készletei és terményei, valamint gyárai tűz ellen a **triesti általános biztosító társaságnál** (Assicurazioni Generalinál) és a természetnyek **jég ellen** az Assicurazioni Generali leányintézeténél, a **Magyar jég és viszontbiztosító részvénytársaságnál** hosszú időre lettek biztosítva.

Magyarország legrégebb
egyházi szerek és zászlók
gyára.

Oberbauer Alajos
utóda

József főherceg es. és kir. fensége
és Klotild főhercegnasszony ó es.
és kir. fensége udvari szállítója.

Gyár és raktár:

BUDAPEST,

Váci-utca 14. szám.

Alapított 1863-ban.

Ötször kitüntetve.

Ajánlja:

miseruha és egyházi szerelvények-
ből dusan felszerelt nagy raktárát,
mely bővelkedik **góth-, román és renaiss-
sance-stylü ruhákban**, valamint **ponti-
fikáló szerekben**,

**Egyházi és egyleti zászlókban,
ércz- és faárúknban stb**

Árjegyzékek és költségtervezetek díj- és
bérmentesen küldetnek.

Oltáregyleti szállító

Mindennemű női cipő különlegességek.

Karlszbadi férfi cipő raktár.

GUTTMAN IGNÁTZ
CZIPŐ RAKTÁRA A „PÁRISI CZIPŐ”-HÖZ.
Deák-tér, a Kereskedelmi és ipar-
bank palotájában, a főtőzsde szomszédságában.

A nagyérdemű vevő közönség tudomására hozom, hogy a tavaszi
és nyári idényre gazdag választéku legújabb divatu

férfi-, női- és gyermek lábbelik

mogérkeztek, melyeket esakis elsőrendü anyagokból bécsi és külföldi világ-
hírü gyárakból szerezttem be és a t. vevő közönségnek jutányos árban
szolgálom.

Nem mulaszthatom el a n. é. közönségnek azon értesítést adni, hogy
az eddig üzletemben elért nagy forgalom folytán elhatároztam, hogy üz-
letemben egy egész külön osztályba beosztva (nem csak hogy olcsó) de
erős, tartós és esinos lábbelit a t. vevő közönségnek

bámulatolcsó árakban

bocsátom rendelkezésére és pedig a következő **szabott árakban:**

férfi ezugos cipő, bőr	2 frt 25 kr.
női ezugos cipő, bőr	2 frt 20 kr.
leányka ezugos bőrcipő vagy bergsteigeres	1 frt 75 kr.
gyermek ezugos bőr vagy bergsteigeres cipő	1 frt 35 kr.
női kivágott köröm bőr cipő	1 frt 40 kr.

ugy szintén minden megkivántató lábbelikben, ugy. hogy Szatmáron
minden verseny „ki van zárva”, miről a t. vevő közönség üzletem ala-
pitása óta bizonyítékot szerzett.

Tisztelettel

Guttman Ignätz.

Karlszbadi férfi cipő raktár.

Legújabb divatu szines cipőkben nagy raktár.

Saját készítményü fehérenemüim az ezredéves or-
szágos kiállításon éremmel kitüntetve.

A tavaszi idény alkalmából van szeren-
esém Szatmárváros és vidéke n. é. közönsé-
gének szives tudomására adni, hogy a legu-
jabb divatu **női ruhakelmék** s a hozzá
megfelelő **diszítések** nagy választékban
érkeztek raktáromra; ugyszinte állandó nagy
választék van a valódi szépeességi lenvásznak
és damaszt asztal és ágynemüekből, valamint

kész fehérenemüek

minden kivitelben ugy hölgyek, mint urak
részére, s kelengyékhez készítmzett ágygar-
niturák szinte nagy választékban vannak.

Továbbá férfi kalapok, keztyük, nap és
eső ernyők, függönyök, ágy és asztal terítők és
szőnyegek.

Teljes menyasszonyi kelengyék a legrövi-
debb idő alatt elkészítetnek.

Nagybeesü pártfogásukat kérve vagyok

kész szolgálattal

Páskuj Imre.

Vidékre mintákat és árjegyzéket bérmentve
szivesen küldök.

Uj ékszer és óra üzlet!!!

Van szerenesém a helybeli és vidéki m. t. közön-
ségnek szives tudomására hozni, hogy **Szatmáron, Deák-
tér 13. szám alatt a kereskedelmi- és iparbank épületében**
— esinosan berendezett és nagy áru-készlettel ellátott

ékszer és óra üzletet

nyitottam. — Raktáron tartok mindennemű **arany, ezüst**
és **drágakő ékszereket**; valódi **ezüst** és **china-ezüst evő-
eszközöket** és **asztaldiszettek**; **arany, ezüst** és **nickel férfi és**
női zsebórákat; **inga, irodai, szalon és ébresztő-órákat**. Ugy-
szintén **szemüvegeket** és **csiptetőket**: peris kop concav és
convex üvegekkel.

Alkalmi ajándékoknak igen alkalmas tárgyak!

Előnyös üzleti összeköttetésem folytán képes vagyok
áruimat a lehető legolcsóbb árak mellett áruba bocsátani.
Arany láncokat, pocsét gyűrűket, ezüstnemüeket suly
szerint és a legolcsóbb facon árak mellett számítom. Fizo-
tés gyanant elfogadok régi ékszereket, arany, ezüst-töre-
déket és régi érmekeket teljes értékben. Tőlem vásárolt
árúk valódiságáért teljes felelősséget vállalok. Nálam vá-
sárolt órák jól-járásáért 2-től 5 évig terjedő jótállást nyuj-
tok. Üzletemben mindenféle ékszer- és óra és szemüveg
javítások jutányos árban és pontosan elkészítetnek.

Minden törekvésem oda irányul, hogy a m. t. kö-
zönség jóindulatu pártfogását szolid árak és pontos ki-
szolgálás által kiérdemeljem. Teljes tisztelettel

Markovits Lajos,
ékszerész.

Nyilatkozat.

Alólirott meggyőződven arról, hogy a

J. B. PURGER cég

Grödenben (Tiro)

valóban művészi kivitelű, gánes-talanul kifogástalan és aránylag mégis olcsó árban készít szobrokat: a nevezett általánosan hírneves céget a legtisztább lelkiismerettel ajánlom a főtisztelendő papság figyelmébe.

Tisza-Ujlak, 1897. ápril 3-án.

dr. Buza Sándor,
rk. plebános.

ÁRJEGYZÉK.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL.

Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

kilo	I. rendű marha	hus	—	—	48	kr.
"	Sertés	hus	—	—	56	"
"	Borjú	hus	—	—	52	"
"	Bárány	hus	—	—	—	"
"	Fris	disznó zsir	—	—	72	"
"	Vastag	szalona	—	—	64	"
"	Háj	zsirnak	—	—	64	"
"	Paprikás	szalona	vékony	stráf	72	"
"	Fehér	sós szalona	táblákba	—	64	"
"	Kolozsvári	páczolt szalona	—	—	76	"
"	Füstölt	szalona	táblákba	—	68	"
"	Páczolt	sonka	csonttal	1 frt.	—	"
"	"	"	csont nélkül	1 frt.	10	"
"	"	"	kilőve	2 frt.	—	"
kilo	Fris	kolbász	bors. ezitr.	fokh.	64	kr.
"	Füstös	kolbász	fokh. bors.	—	80	"
"	Lengyel	kolbász	—	—	80	"
100	pár	finom	virslí	—	4	frt.
100	drb	szalvalád	—	—	4	"
100	pár	frankfurti	tormás	—	6	"
1 kilo	Máj	sajt	—	—	80	"
"	Párizsi	sajt	—	—	80	"
"	Czitromos	sajt	sült	—	80	"
"	Disznó	fej	sajt	—	64	"
1 db.	Páczolt	marha	nyelv	—	80	"
1 kilo	Tepertő	—	—	—	64	"
"	Vegyes	hideg	felvágott	—	80	"

Husvétli páczolt sonka nagy eladása.

Tisztelettel

Bölönyi László.

Olesó ár!

Kiállítási éremmel

kitüntetve

jó és szép

munkaért.

BOTOS GYULA

katonai, papi- és polgári szabó
uri divat üzlete Szatmár.

Kiállítási éremmel kitüntetve

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a közelgő tavaszi idény alkalmából, a legjobb divatu valódi angol, brünni és græzi szövetekkel dusan berendeztem üzletemet; ugyszinte

papi öltönyök és reverendaszövetekkel.

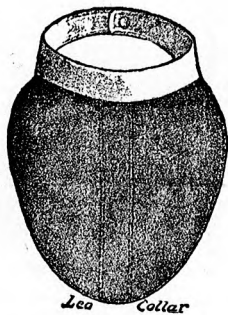
Árúmat a legfinomabb és legszebb kivitelben szereve be azon kellemes helyzetben vagyok, hogy öltönyöket a legujabb divat szerint 18 frttól feljebb saját műhelyemben és felügyeletem alatt készíttethetek.

Továbbá nagy választékot tartok férfi kalapok és fehérneműekben, nyakkendőkből és mindennemű uridivat cikkekben stb.

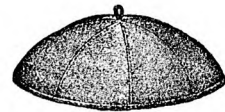
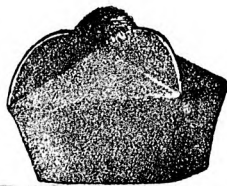
Kész szolgálattal.

Botos Gyula.

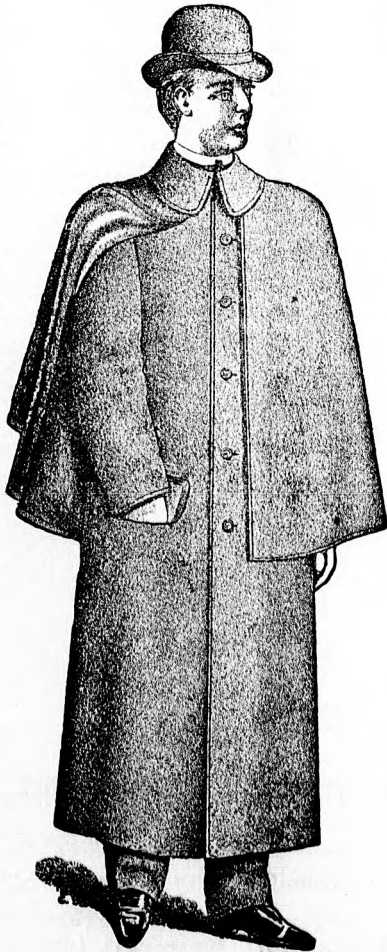
Szolid kiszolgálás!

Lea Collar

Ruházati műterem a ft. papság részére a "vörös kereszt"-hez
Kitüntetve: Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne,
Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

V., Waltergasse 1. BECS. IV. Favoritenstrasse 28

Ajánl az 1897-ik

tavaszi és nyári idényre

papi-, rend- és világi ruhákat;

ugymint: havelokok, felöltők, papi kabátok,
egész öltözetek stb.

Szertartási ruhák,

santonok, címádák, reverendák, talarok stb.

szigoruan egyházi előírás szerint.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi és utisapkák, kapuciumok,
cingulusok nagy választékban. Valamennyi
készítmény a legjobb anyagból, tartós és
diszes kivitelben.

Szövetek méterszámra

is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után olesón szállíttatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

KIADÁS.

ASSICURAZIONI GENERALI Nyereség- és veszteség-számla az A mérleghez. Elemi biztosítási ág 1896.

BEVÉTEL.

Table with 4 columns: forint, kr., forint, kr., forint, kr., forint, kr. Rows include categories like Kárfizetések, Üzleti kiadások, Leírások, and various insurance types.

Nyereség- és veszteség-számla a B mérleghez. — Életbiztosítási ág. (1896).

Table with 4 columns: forint, kr., forint, kr., forint, kr., forint, kr. Rows include categories like Eseményes biztosítások, Üzleti kiadások, Leírások, and various insurance types.

VAGYON.

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1896. december 31-én.

TEHÉR.

Table with 10 columns: Folyó szám, A tétel neve, A, B, Összesen, Folyó szám, A tétel neve, A, B, Összesen. Rows list assets and liabilities with detailed descriptions.

Az 1896. decz. 31-én a jövő évekre érvényben maradó díjkötelezvények értéke: frt. 31.806.255,27.

A os. klr. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben.

Besso József, Besso M., Dr. Bozza Camillo, Báró Bruck Ottó, Romanin-Jacur Manó, Báró Morpurgo József, Segré V. HEGEDŰS SÁNDOR, igazgató-tanácsos.

Az Intézet hivatalos helyiségei Budapesten, Dorottya-utca 10. szám alatt, az intézet saját házában.

Bővebb zárszámodási jelentések az alanti főügynökségnél kaphatók. Ugyanúgy felvilágosítások a legnagyobb készséggel adatnak és részv.-társaság és baleset elleni biztosítások az Első o. ált. baleset elleni biztosító társaság számára a legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjak mellett fogadtatnak el.

Klein Vilmos.

Szatmáron, nyomtatott a „Pázmány-sajtó“-ban 1897.